

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (prvi senat)

z dne 14. marca 2013*

„Konkurenca — Člen 101(1) PDEU — Uporaba podobne nacionalne zakonodaje — Pristojnost Sodišča — Dvostranski sporazumi med zavarovalno družbo in serviserji avtomobilov glede urnih postavk za popravila — Postavke, povečane glede na število zavarovalnih pogodb, ki jih ti serviserji sklenejo kot posredniki zavarovalne družbe — Pojem ‚sporazum, katerega cilj je omejevanje konkurence‘“

V zadevi C-32/11,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága (Madžarska) z odločbo z dne 13. oktobra 2010, ki je prispela na Sodišče 21. januarja 2011, v postopku

Allianz Hungária Biztosító Zrt.,

Generali-Providencia Biztosító Zrt.,

Gépjármű Márkakereskedők Országos Szövetsége,

Magyar Peugeot Márkakereskedők Biztosítási Alkusz Kft,

Paragon-Alkusz Zrt., pravna naslednica družbe Magyar Opelkereskedők Bróker Kft,

proti

Gazdasági Versenyhivatal,

SODIŠČE (prvi senat),

v sestavi A. Tizzano, predsednik senata, M. Ilešič (poročevalec), A. Borg Barthet, M. Safjan, sodniki, in M. Berger, sodnica,

generalni pravobranilec: P. Cruz Villalón,

sodna tajnica: C. Strömholm, administratorica,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 7. junija 2012,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

— za Allianz Hungária Biztosító Zrt. Z. Hegyemegi-Barakonyi in P. Vörös, ügyvédek,

* Jezik postopka: madžarščina

- za Generali-Providencia Biztosító Zrt. G. Fejes in L. Scheuer-Szabó, ügyvédek,
- za madžarsko vlado M. Z. Fehér, K. Szíjjártó in K. Molnár, agenti,
- za Evropsko komisijo V. Bottka, L. Malferrari in M. Kellerbauer, agenti,
- za Nadzorni organ EFTA X. Lewis in M. Schneider, agenta

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 25. oktobra 2012
izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 101(1) PDEU.
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med družbami Allianz Hungária Biztosító Zrt. (v nadaljevanju: Allianz), Generali-Providencia Biztosító Zrt. (v nadaljevanju: Generali), Magyar Peugeot Márkakereskedők Biztosítási Alkusz Kft (v nadaljevanju: Peugeot Márkakereskedők) in Paragon-Alkusz Zrt., pravno naslednico družbe Magyar Opelkereskedők Bróker Kft (v nadaljevanju: Opelkereskedők), ter združenjem Gépjármű Márkakereskedők Országos Szövetsége (v nadaljevanju: GÉMOSZ) na eni strani in Gazdasági Versenyhivatal (urad za varstvo konkurence, v nadaljevanju: GVH) na drugi strani zaradi odločbe tega organa, s katero je tem podjetjem in družbi Porsche Biztosítási Alkusz Kft (v nadaljevanju: Porsche Biztosítási) naložil globe, ker so sklenili vrsto protikonkurenčnih sporazumov (v nadaljevanju: sporna odločba).

Pravni okvir

Madžarska ureditev

- 3 V preambuli zakona št. LVII. iz leta 1996 o prepovedi nepoštenega ravnanja na trgu in omejevanja konkurence (A tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. Törvény, v nadaljevanju: Tpvvt) je navedeno:

„Država mora zaradi javnega interesa za ohranitev konkurence na trgu, ki je potrebna za ekonomsko učinkovitost in družbeni razvoj, ter zaradi interesa potrošnikov in podjetij, ki spoštujejo zahteve poštenega poslovanja, zagotoviti zdravo in svobodno gospodarsko konkurenco z zakonsko ureditvijo. Zato je treba sprejeti predpise s področja konkurenčnega prava, ki prepovedujejo tržna ravnanja, ki so v nasprotju z zahtevami lojalne konkurence ali omejujejo gospodarsko konkurenco, in preprečujejo koncentracije podjetij, ki so škodljive za konkurenco, pri čemer je zagotovljeno spoštovanje potrebnih organizacijskih in postopkovnih zahtev. Parlament za uresničitev teh ciljev ter ob upoštevanju zahteve po približevanju ureditvi Evropskih skupnosti in izročila madžarskega zakona o konkurenci sprejema ta zakon [...].“

- 4 Odstavka 1 in 2 člena 11 Tpvvt z naslovom „Prepoved sporazumov, ki omejujejo konkurenco“ določa:

„1. Prepovedani so vsi sporazumi med podjetji, usklajena ravnanja in sklepi podjetniških združenj, organizacij javnega prava, združenj in drugih podobnih subjektov [...], katerih cilj je preprečevanje, omejevanje ali izkrivljanje konkurence. Ta prepoved ne velja za sporazume, sklenjene med podjetji, ki medsebojno niso neodvisna.

2. Prepoved se posebej nanaša na:

- (a) neposredno ali posredno določanje nakupne ali prodajne cene ali drugih pogojev poslovanja;
- (b) omejitve ali nadzor proizvodnje, prodaje, tehničnega razvoja ali investicij;
- (c) razdelitev nabavnih trgov, omejitev izbire pri nabavi in izključitev možnosti nekaterih potrošnikov, da kupijo določene proizvode;
- (d) delitev trgov, izključitev prodaje ali omejevanje izbire načinov prodaje;

[razveljavljeno]

- (f) preprečevanje vstopa na trg;
- (g) primere, v katerih pride pri transakcijah enake vrednosti ali enake vrste do diskriminacije med pogodbenimi strankami, zlasti pri cenah, rokih za plačilo, pogojih ali metodah prodaje ali nakupa, zaradi katerih so nekatere pogodbene stranke v konkurenčno manj ugodnem položaju;
- (h) pogojevanje sklenitve pogodbe s sprejemanjem pogojev, ki ne po svoji naravi ne po trgovskih običajih nimajo zveze s predmetom pogodbe.“

5 V obrazložitvi TpvT je bil predlog navedenega člena 11 obrazložen tako:

„Največje spremembe, ki bodo tudi imele največje ekonomske posledice, se pričakujejo na področju omejevalnih sporazumov. Glavni razlog za spremembe je usklajevanje prava. [...] Člen 85 Pogodbe EGS določa splošno prepoved omejevalnih sporazumov in prepoveduje tako horizontalne kot vertikalne omejevalne sporazume. [...] Predlog na področju omejevalnih sporazumov potrjuje načelo prepovedi, tako kot zakon o kapitalskih trgih in člen 85 Pogodbe EGS. To pomeni, da predpis določa načelo splošne prepovedi omejevalnih sporazumov, ki ji dodaja ureditev z izjemami in odstopanji. [...] Člen 11(1) predloga ne prepoveduje le vsega, kar omejuje ali izključuje (preprečuje) konkurenco – tako kot zakon o kapitalskih trgih – temveč v skladu s členom 85 Pogodbe EGS prepoveduje tudi vse, kar konkurenco izkrivlja. [...] V predlogu, ki se zgleduje po rešitvi, uporabljeni v zakonu o kapitalskih trgih in v členu 85 Pogodbe EGS, so poleg splošne prepovedi omejevalnih sporazumov primeroma navedeni tipični sporazumi, ki omejujejo konkurenco. Ta seznam je širši od tistega iz zakona o kapitalskih trgih in je podoben seznamu tipičnih omejevalnih sporazumov iz člena 85(1) Pogodbe EGS.“

Spor o glavni stvari in vprašanje za predhodno odločanje

- 6 Madžarske zavarovalnice, med drugim družbi Allianz in Generali, se z avtomehaničnimi delavnicami enkrat na leto dogovorijo o pogojih in ceni popravil, ki jih morajo zavarovalnice plačati v primeru škode na zavarovanih vozilih. Te delavnice lahko tako takoj opravijo popravilo po pogojih in ceniku, ki so bili dogovorjeni z zavarovalnico.
- 7 Od konca leta 2002 je več trgovcev z avtomobili, ki imajo tudi avtomehanične delavnice, GÉMOSZ, nacionalnemu združenju trgovcev avtomobilov posameznih znamk, naložilo, da vsako leto v njihovem imenu z zavarovalnicami sklene okvirni sporazum o urni postavki, ki se uporablja za popravilo poškodovanih vozil.

- 8 Ti trgovci so v dvojnem razmerju z zavarovalnicami. Po eni strani za zavarovalnice popravljajo vozila, ki so bila poškodovana, po drugi strani pa delujejo kot posredniki zavarovalnic, ki kot pooblaščenci lastnih zavarovalnih zastopnikov ali z njimi povezanih zastopnikov strankam pri prodaji ali popravilu vozil ponudijo avtomobilsko zavarovanje navedenih družb.
- 9 GÉMOSZ in družba Allianz sta leta 2004 in leta 2005 sklenila okvirni sporazum. Nato je ta družba na podlagi okvirnega sporazuma sklenila posamezne sporazume z navedenimi trgovci. Ti sporazumi so določali, da trgovci prejmejo višjo urno postavko za popravilo poškodovanih vozil, če avtomobilska zavarovanja družbe Allianz dosežejo določen delež vseh zavarovanj, ki jih sklene ta trgovec.
- 10 Družba Generali v tem obdobju z GÉMOSZ ni sklenila nobenega okvirnega sporazuma, je pa sklenila posamezne sporazume s trgovci. Čeprav ti sporazumi niso vsebovali klavzule o povečanju urne postavke, ki so jo vsebovali sporazumi družbe Allianz, je GVH ugotovil, da je družba Generali v praksi uporabljala podobne trgovske spodbude.
- 11 GVH je s sporno odločbo ugotovil, da navedeni sporazumi in drugi sporazumi, ki jih je sklenilo pet tožečih strank v postopku v glavni stvari in družba Porsche Biztosítási, niso v skladu s členom 11 Tpv. Te sporazume je mogoče razvrstiti tako:
- horizontalni sporazumi, ki jih vsebujejo tri odločitve, ki jih je med letoma 2003 in 2005 sprejelo GÉMOSZ, v katerih so določene „priporočene cene“ za trgovce z avtomobili določene blagovne znamke za popravilo poškodovanih vozil, ki veljajo za zavarovalnice;
 - okvirna sporazuma, ki sta ju leta 2004 in 2005 sklenila GÉMOSZ in družba Allianz, ter več posameznih sporazumov, ki jih je v istem obdobju več trgovcev sklenilo z družbo Allianz in družbo Generali, v skladu s katerimi je višina urne postavke za popravila odvisna od uspeha pri sklepanju zavarovalnih pogodb;
 - več sporazumov, ki so jih med letoma 2000 in 2005 sklenili družba Allianz oziroma Generali na eni strani in družbe Peugeot Márkakereskedők, Opelkereskedők in Porsche Biztosítási Alkusz kot zavarovalni zastopniki na drugi strani in katerih namen je vplivati na ravnanje zadnjih, zlasti z določitvijo minimalnega deleža ali števila avtomobilskih zavarovanj, ki jih mora zastopnik skleniti v določenem obdobju, in provizije zastopnika, ki je odvisna od števila pogodb, sklenjenih za zadevno zavarovalnico.
- 12 GVH je menil, da je bil cilj tega sklopa sporazumov, upoštevanih skupaj in posamezno, omejevanje konkurence tako na trgu avtomobilskih zavarovanj kot na trgu storitev popravila avtomobilov. Po mnenju GVH se člen 101 PDEU za te vrste sporazumov ne uporablja, ker ne vplivajo na trgovino znotraj Skupnosti, in so nezakoniti le glede na nacionalno konkurenčno pravo. Zaradi te nezakonitosti je prepovedal nadaljevanje zadevnih ravnanj in družbi Allianz naložil globo 5.319.000.000 HUF, družbi Generali 1.046.000.000 HUF, GÉMOSZ 360.000.000 HUF, Peugeot Márkakereskedők 13.600.000 HUF in Opelkereskedők 45.000.000 HUF.
- 13 Fővárosi Bíróság (sodišče v Budimpešti) je na podlagi tožbe za razglasitev ničnosti, ki so jo vložile tožeče stranke v glavni stvari, delno spremenilo sporno odločbo, ki pa je bila po pritožbi vrnjena v prejšnje stanje z odločbo Fővárosi Ítéltábla (pritožbeno sodišče v Budimpešti).
- 14 Tožeče stranke v glavni stvari so zoper navedeno sodbo vložile pritožbo pri Legfelsőbb Bíróság (kasacijsko sodišče), v kateri so zatrjevale zlasti, da cilj zadevnih sporazumov ni bil omejevanje konkurence.
- 15 Legfelsőbb Bíróság ugotavlja, prvič, da je besedilo člena 11(1) Tpv skoraj enako besedilu člena 101(1) PDEU in da bo razlaga člena 11 Tpv, ki bo nazadnje podana glede zadevnih sporazumov, v prihodnje vplivala na razlago člena 101 PDEU v tej državi članici. Poleg tega poudarja, da obstaja očiten interes za

enotno razlago določb in pojmov, ki izhajajo iz prava Unije. Legfelsőbb Bíróság ugotavlja, drugič, da se Sodišče še ni izreklo o vprašanju, ali je mogoče sporazume, kakršni so ti v zadevi v glavni stvari, šteti za „sporazume, ki imajo po svoji naravi za cilj omejevanje konkurence“.

- 16 V teh okoliščinah je Legfelsőbb Bíróság prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo to vprašanje:

„Ali se na podlagi člena 101(1) PDEU za sporazume s ciljem preprečevanja, omejevanja ali izkrivljanja konkurence na notranjem trgu lahko štejejo dvostranski sporazumi, sklenjeni med zavarovalnico in posameznimi serviserji avtomobilov ali med zavarovalnico in združenjem serviserjev avtomobilov, na podlagi katerih je urna postavka, ki jo zavarovalnica serviserju plača za popravilo vozil, ki so zavarovana pri njej, odvisna (med drugim) od števila in deleža zavarovanj, ki jih serviser kot zavarovalni zastopnik neke zavarovalnice sklene v njeno korist?“

Pristojnost Sodišča

- 17 Družbi Allianz in Generali, madžarska vlada in Evropska komisija menijo, da je Sodišče pristojno za odgovor na vprašanje za predhodno odločanje, čeprav se člen 101(1) PDEU za spor o glavni stvari ne uporablja, ker sporazumi v postopku v glavni stvari ne vplivajo na trgovino znotraj Skupnosti.
- 18 Komisija, ki sta ji glede tega na obravnavi pritrldili družba Generali in madžarska vlada, se sklicuje na posebno povezanost člena 101 PDEU in člena 11 Tpvrt, ki naj ne bi bila razvidna le iz uporabe istih pojmov, temveč tudi iz ureditve decentralizirane uporabe konkurenčnega prava, ki je bila uvedena z Uredbo Sveta (ES) št. 1/2003 z dne 16. decembra 2002 o izvajanju pravil konkurence iz členov 81 in 82 Pogodbe (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 8, zvezek 2, str. 205). Poleg tega naj bi bilo iz predložitvene odločbe razvidno, da bo Legfelsőbb Bíróság sledilo usmeritvi, ki jo bo podalo Sodišče, in da jo bo uporabilo tako za povsem notranje položaje kot za položaje, v katerih se hkrati uporablja člen 101 PDEU. Družba Allianz trdi med drugim, da obstaja interes Unije za to, da se določba, ki je povzeta iz prava Unije, kot je člen 11 Tpvrt, razlaga enotno.
- 19 V zvezi s tem je treba opozoriti, da je Sodišče v skladu s členom 267 PDEU pristojno za predhodno odločanje o razlagi pogodb in aktov institucij Evropske unije. V okviru sodelovanja med Sodiščem in nacionalnimi sodišči na podlagi tega člena je zgolj nacionalno sodišče pristojno, da glede na posebnosti zadeve presodi tako potrebo po sprejetju predhodne odločbe, da bi lahko izdalo sodbo, kakor upoštevnost vprašanj, ki jih postavi Sodišču. Če se torej postavljena vprašanja nanašajo na razlago prava Unije, mora Sodišče načeloma odločiti (glej sodbo z dne 21. decembra 2011 v zadevi Cicala, C-482/10, ZOdl., str. I-14139, točki 15 in 16 ter navedena sodna praksa).
- 20 Glede na to sodno prakso je Sodišče že velikokrat odločilo, da je v okoliščinah, v katerih dejstva v postopku v glavni stvari niso neposredno spadala na področje uporabe prava Unije, pristojno za odločanje o predlogih za sprejetje predhodne odločbe glede določb prava Unije, kadar so se navedene določbe uporabljale na podlagi nacionalne zakonodaje, s katero so za povsem notranje položaje sprejete enake rešitve, kot jih določa pravo Unije. V takih primerih je namreč gotovo v interesu Unije, da se zaradi izoginitve prihodnjim različnim razlagam določbe ali pojmi, prevzeti iz prava Unije, razlagajo enako, ne glede na okoliščine, v katerih se uporabljajo (glej v tem smislu zlasti sodbe z dne 18. oktobra 1990 v združenih zadevah Dzodzi, C-297/88 in C-197/89, Recueil, str. I-3763, točka 37; z dne 17. julija 1997 v zadevi Leur-Bloem, C-28/95, Recueil, str. I-4161, točki 27 in 32; z dne 11. januarja 2001 v zadevi Kofisa Italia, C-1/99, Recueil, str. I-207, točka 32; z dne 14. decembra 2006 v zadevi Confederación Española de Empresarios de Estaciones de Servicio, C-217/05, ZOdl., str. I-11987, točka 19; z dne 11. decembra 2007 v zadevi ETI in drugi, C-280/06, ZOdl., str. I-10893, točka 21; z dne 20. maja 2010 v zadevi Modehuis A. Zwijnenburg, C-352/08, ZOdl., str. I-4303, točka 33, in z dne 18. oktobra 2012 v zadevi Pelati, C-603/10, točka 18).

- 21 Glede zadevnega predloga za sprejetje predhodne odločbe je treba ugotoviti, da člen 11(1) in (2) natančno povzema bistveno vsebino člena 101(1) PDEU. Poleg tega je iz preambule in obrazložitve Tppt jasno razvidno, da je želel madžarski zakonodajalec uskladiti nacionalno konkurenčno pravo s konkurenčnim pravom Unije in da je cilj člena 11(1) zlasti „v skladu s členom 85 Pogodbe EGS“ – ki je postal člen 101 PDEU – prepovedati „vse, kar konkurenco izkrivlja“. Tako ni sporno, da se je zakonodajalec odločil enako obravnavati notranje položaje in položaje, ki jih ureja pravo Unije.
- 22 Poleg tega je iz predložitvene odločbe razvidno, da Legfelsőbb Bíróság meni, da je treba pojme iz člena 11(1) Tppt razlagati enako kot podobne pojme iz člena 101(1) PDEU in da je v zvezi s tem vezano na razlago navedenih pojmov, ki jo poda Sodišče.
- 23 V teh okoliščinah je treba ugotoviti, da je Sodišče pristojno, da odgovori na predloženo vprašanje, ki se nanaša na člen 101(1) PDEU, čeprav ta položaja iz postopka v glavni stvari ne ureja neposredno.

Dopustnost predloga za sprejetje predhodne odločbe

- 24 Madžarska vlada zatrjuje nedopustnost predloga za sprejetje predhodne odločbe, ker dejansko stanje, ki ga je predstavilo predložitveno sodišče, ne vsebuje vseh elementov, ki so potrebni, da bi lahko Sodišče koristno odgovorilo na predloženo vprašanje. Ta vlada trdi zlasti, da je treba pri presoji vprašanja, ali je bil cilj dvostranskih sporazumov, na katere se nanaša vprašanje za predhodno odločanje, omejevanje konkurence, upoštevati ne le te sporazume, ampak celoten sistem sporazumov in dejstvo, da se ti medsebojno krepijo.
- 25 Nadzorni organ EFTA, ne da bi se skliceval na nedopustnost navedenega predloga, ugotavlja, da predložitveno sodišče ni pojasnilo gospodarskega in pravnega okvira, v katerega so umeščeni zadevni sporazumi iz postopka v glavni stvari, zaradi česar naj bi bilo težko dati koristen odgovor.
- 26 V skladu z ustaljeno sodno prakso je zavrnitev predloga nacionalnega sodišča mogoča samo, če je očitno, da zahtevana razlaga prava Unije nima nobene zveze z dejanskim stanjem ali predmetom spora v postopku v glavni stvari, če je problem hipotetičen ali če Sodišče nima na voljo pravnih in dejanskih elementov, ki so potrebni za to, da bi lahko na zastavljena vprašanja koristno odgovorilo (glej zlasti sodbe z dne 13. marca 2001 v zadevi PreussenElektra, C-379/98, Recueil, str. I-2099, točka 39; z dne 5. decembra 2006 v združenih zadevah Cipolla in drugi, C-94/04 in C-202/04, ZOdl., str. I-11421, točka 25, in z dne 15. novembra 2012 v zadevi Bericap Záródástechnikai, C-180/11, točka 58).
- 27 Kar zadeva, natančneje, informacije, ki jih je treba predložiti Sodišču v okviru predložitvene odločbe, te niso namenjene samo temu, da bi lahko Sodišče koristno odgovorilo predložitvenemu sodišču, ampak morajo poleg tega vladam držav članic in drugim zainteresiranim omogočiti, da predložijo stališča v skladu s členom 23 Statuta Sodišča Evropske unije. Zato mora nacionalno sodišče opredeliti dejanske in pravne okoliščine predloženih vprašanj ali vsaj pojasniti dejanske primere, na katerih ta vprašanja temeljijo (glej sodbo z dne 16. februarja 2012 v zadevi Varzim Sol, C-25/11, točka 30 in navedena sodna praksa).
- 28 Treba pa je ugotoviti, da predložitvena odločba zadostno opisuje pravni in dejanski okvir spora o glavni stvari in da je na podlagi informacij, ki jih je posredovalo predložitveno sodišče, mogoče določiti obseg zastavljenega vprašanja. S to odločbo je bila tako zainteresiranim dana resnična možnost, da predstavijo stališča v skladu s členom 23 Statuta Sodišča, kar je tudi razvidno iz vsebine stališč, predloženih Sodišču.
- 29 Poleg tega lahko Sodišče na podlagi navedb iz predložitvene odločbe Legfelsőbb Bíróság da koristen odgovor. V zvezi s tem je treba spomniti, da je v okviru postopka iz člena 267 PDEU, ki temelji na jasni ločitvi funkcij nacionalnih sodišč in Sodišča, vloga zadnjega omejena na razlago določb prava Unije, glede katerih mu je postavljeno vprašanje, v obravnavanem primeru člena 101(1) PDEU. Tako

ni naloga Sodišča, temveč Legfelsőbb Bíróság, da to razlago uporabi v obravnavanem primeru in torej dokončno presodi, ali je glede na vse upoštevne elemente položaja v glavni stvari ter glede na gospodarski in pravni okvir, v katerega je ta umeščen, cilj zadevnih sporazumov omejevanje konkurence. Zato tudi če ti elementi in ta okvir v predložitveni odločbi niso dovolj podrobno predstavljeni, taka pomanjkljivost ne vpliva na izpolnitev naloge Sodišča, ki mu je zaupana na podlagi člena 267 PDEU.

30 Iz tega izhaja, da je predlog za sprejetje predhodne odločbe dopusten.

Vprašanje za predhodno odločanje

- 31 Predložitveno sodišče z vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 101(1) PDEU razlagati tako, da je mogoče za sporazume, s katerimi se družbe za avtomobilska zavarovanja bodisi z avtomobilskimi trgovci, ki delujejo kot avtomehanične delavnice, bodisi z združenjem, ki zastopa te trgovce, dvostransko dogovorijo o urni postavki, ki jo zavarovalna družba plača za popravilo vozil, ki so zavarovana pri njej, pri čemer je določeno, da je ta postavka odvisna med drugim od števila in deleža zavarovalnih pogodb, ki jih je trgovec sklenil kot zastopnik te družbe, šteti, da je njihov „cilj“ omejevanje konkurence v smislu te določbe.
- 32 Družbi Allianz in Generali menita, da ti sporazumi ne pomenijo omejevanja kot „cilj“ in da je zato mogoče šteti, da so v nasprotju s členom 101(1) PDEU, le če se dokaže, da dejansko lahko imajo protikonkurenčne posledice. Madžarska vlada in Evropska komisija pa nasprotno predlagata pritrdilni odgovor na vprašanje za predhodno odločanje. Nadzorni organ EFTA meni, da je odgovor na to vprašanje odvisen od stopnje škodljivosti navedenih sporazumov za konkurenco, ki jo mora ugotoviti predložitveno sodišče.
- 33 Najprej je treba opozoriti, da mora imeti sporazum, da bi bil zajet s prepovedjo iz člena 101(1) PDEU, za „cilj oziroma posledico preprečevanje, omejevanje ali izkrivljanje konkurence na notranjem trgu“. Od sodbe z dne 30. junija 1966 v zadevi LTM (56/65, Recueil, str. 337) v sodni praksi ustaljeno velja, da je treba zaradi možnosti izbire, ki jo vsebuje ta pogoj in označuje veznik „oziroma“, najprej preučiti sam cilj sporazuma in pri tem upoštevati gospodarski okvir, v katerem ga je treba izvajati.
- 34 Če je torej ugotovljen protikonkurenčni cilj sporazuma, ni treba preučiti njegovih posledic za konkurenco. Vendar če analiza določb sporazuma ne izkaže zadostne škodljivosti za konkurenco, je treba preučiti njegove posledice, sporazum pa je mogoče prepovedati le na podlagi elementov, ki izkazujejo, da je bila konkurenca dejansko preprečena ali znatno omejena ali izkrivljena (glej sodbe z dne 4. junija 2009 v zadevi T-Mobile Netherlands in drugi, C-8/08, ZOdl., str. I-4529, točki 28 in 30; z dne 6. oktobra 2009 v združenih zadevah GlaxoSmithKline Services in drugi proti Komisiji in drugim, C-501/06 P, C-513/06 P, C-515/06 P in C-519/06 P, ZOdl., str. I-9291, točka 55; z dne 4. oktobra 2011 v združenih zadevah Football Association Premier League in drugi, C-403/08 in C-429/08, ZOdl., str. I-9083, točka 135, in z dne 13. oktobra 2011 v zadevi Pierre Fabre Dermo-Cosmétique, C-439/09, ZOdl., str. I-9419, točka 34).
- 35 Razlikovanje med „kršitvami zaradi cilja“ in „kršitvami zaradi posledice“ se nanaša na dejstvo, da je mogoče nekatere oblike dogovarjanja med podjetji že zaradi njihove narave obravnavati kot škodljive za dobro delovanje običajnega konkurenčnega trga (glej sodbo z dne 20. novembra 2008 v zadevi Beef Industry Development Society in Barry Brothers, C-209/07, ZOdl., str. I-8637, točka 17; zgoraj navedeno sodbo T-Mobile Netherlands in drugi, točka 29, in sodbo z dne 13. decembra 2012 v zadevi Expedia, C-226/11, točka 36).
- 36 Pri presoji, ali sporazum pomeni omejevanje konkurence kot „cilj“, je treba upoštevati vsebino njegovih določb, cilje, ki se želijo z njim doseči, ter pravni in gospodarski okvir, v katerega je umeščen (glej zgoraj navedene sodbe GlaxoSmithKline Services in drugi proti Komisiji in drugim, točka 58; Football

Association Premier League in drugi, točka 136, in Pierre Fabre Dermo-Cosmétique, točka 35). Pri presoji navedenega okvira je treba upoštevati tudi naravo zadevnega blaga in storitev ter dejanske pogoje delovanja in strukture zadevnega trga ali trgov (glej zgoraj navedeno sodbo Expedia, točka 21 in navedena sodna praksa).

- 37 Poleg tega lahko organi, pristojni za varstvo konkurence, nacionalna sodišča in sodišča Unije vseeno upoštevajo namen strank, čeprav ni nujni dejavnik za opredelitev omejujoče narave sporazuma (glej v tem smislu zgoraj navedeno sodbo GlaxoSmithKline Services in drugi proti Komisiji in drugim, točka 58 in navedena sodna praksa).
- 38 Sodišče je med drugim že ugotovilo, da za to, da ima sporazum protikonkurenčni cilj, zadošča, da ima lahko negativne posledice za konkurenco, to se pravi, da mora biti tak, da lahko dejansko preprečuje, omejuje ali izkrivlja konkurenco na notranjem trgu. Vprašanje, ali in koliko se dejansko pojavi taka posledica, je lahko pomembno le pri izračunu glob in presoji upravičenosti do odškodnine (glej zgoraj navedeno sodbo T-Mobile Netherlands in drugi, točka 31).
- 39 Glede sporazumov, omenjenih v vprašanju za sprejetje predhodne odločbe, je treba navesti, da se nanašajo na urne postavke, ki jih mora zavarovalna družba plačati trgovcem z avtomobili, ki delujejo kot avtomehanične delavnice, za popravilo poškodovanih vozil. Določajo, da se ta postavka poviša glede na število in delež zavarovanj, ki jih je trgovec prodal za to družbo.
- 40 Taki sporazumi torej plačilo storitve popravila poškodovanih vozil vežejo na storitev zastopstva za avtomobilska zavarovanja. Ta zveza med ločenima storitvama je mogoča zaradi posebne okoliščine, da trgovci z avtomobili v razmerju do zavarovalnic nastopajo v dvojni vlogi, in sicer kot posredniki ali zastopniki, ki ponujajo avtomobilska zavarovanja strankam ob nakupu ali popravilu vozil, in kot avtomehanična delavnica, ki za zavarovalnice popravlja poškodovana vozila.
- 41 Čeprav obstoj take zveze med dejavnostma, ki sta načeloma neodvisni, ne pomeni samodejno, da je cilj zadevnega sporazuma omejevanje konkurence, je lahko pomemben dejavnik za presojo, ali je ta sporazum po naravi škodljiv za dobro delovanje običajnega konkurenčnega trga, kar velja še posebej, če je neodvisnost navedenih dejavnosti potrebna za to delovanje.
- 42 Poleg tega je treba upoštevati okoliščino, da tak sporazum ne bo morda vplival le na en trg, ampak na dva, v obravnavanem primeru trg avtomobilskih zavarovanj in trg storitev popravil vozil, in da je torej treba njegov cilj presojati glede na oba zadevna trga.
- 43 V zvezi s tem je najprej treba poudariti, da v nasprotju s tem, kar – kot kaže – menita družbi Allianz in Generali, okoliščina, da gre v obeh primerih za vertikalna razmerja, nikakor ne izključuje možnosti, da sporazum iz postopka v glavni stvari pomeni omejevanje konkurence kot „cilj“. Čeprav so namreč vertikalni sporazumi po naravi pogosto za konkurenco manj škodljivi kakor horizontalni, so lahko kljub temu v nekaterih okoliščinah posebej omejujoči. Tako je Sodišče že večkrat razsodilo, da je cilj vertikalnega sporazuma omejevanje konkurence (glej sodbe z dne 13. julija 1966 v združenih zadevah Consten in Grundig proti Komisiji, 56/64 in 58/64, Recueil, str. 429; z dne 1. februarja 1978 v zadevi Miller International Schallplatten proti Komisiji, 19/77, Recueil, str. 131, in z dne 3. julija 1985 v zadevi Binon, 243/83, Recueil, str. 2015, ter zgoraj navedeno sodbo Pierre Fabre Dermo-Cosmétique).
- 44 Dalje, glede presoje cilja sporazumov iz postopka v glavni stvari glede na trg avtomobilskih zavarovanj je treba ugotoviti, da želijo zavarovalne družbe, kot sta Allianz in Generali, s takimi sporazumi ohraniti ali povečati tržni delež.
- 45 Ni sporno, da če bi med tema družbama obstajal horizontalni sporazum ali usklajeno ravnanje, namenjeno razdelitvi trga, bi bilo treba tak sporazum ali ravnanje šteti za omejevanje kot cilj in bi povzročilo tudi nezakonitost vertikalnih sporazumov, ki so bili sklenjeni za izvajanje tega sporazuma ali

ravnanja. Vendar družbi Allianz in Generali zanikata, da sta se dogovarjali ali usklajevali, in trdita, da je bilo v sporni odločbi ugotovljeno, da takega sporazuma ali ravnanja ni bilo. Predložitveno sodišče mora preveriti resničnost teh trditev in v mejah nacionalnega prava presoditi, ali je dovolj dokazov za obstoj sporazuma ali usklajenega ravnanja med družbama Allianz in Generali.

- 46 Vendar je treba tudi ob neobstoju sporazuma ali usklajenega ravnanja med tema zavarovalnima družbama preveriti, ali so vertikalni sporazumi iz postopka v glavni stvari ob upoštevanju gospodarskega in pravnega okvira, v katerega so umeščeni, dovolj škodljivi za konkurenco na trgu avtomobilskih zavarovanj, da lahko pomenijo omejevanje konkurence kot cilj.
- 47 Tako bi lahko bilo, zlasti če, kot zatrjuje madžarska vlada, vloga, ki je v nacionalnem pravu dodeljena trgovcem z avtomobili, ki nastopajo kot zavarovalni posredniki ali zastopniki, od njih zahteva neodvisnost od zavarovalnih družb. Ta vlada v zvezi s tem navaja, da ti trgovci ne delujejo v imenu zavarovalnice, temveč zavarovalca, pri čemer je njihova naloga, da temu ponudijo zavarovanje iz ponudbe različnih zavarovalnih družb, ki je zanj najprimernejše. Predložitveno sodišče mora preveriti, ali je v teh okoliščinah in ob upoštevanju pričakovanj navedenih zavarovalcev dobro delovanje trga avtomobilskih zavarovanj precej moteno zaradi sporazumov iz postopka v glavni stvari.
- 48 Poleg tega naj bi ti sporazumi pomenili omejevanje konkurence kot cilj, tudi če predložitveno sodišče ugotovi, da je glede na gospodarski okvir verjetno, da bo bila konkurenca na navedenem trgu zaradi navedenih sporazumov preprečena ali resno oslABLJENA. Navedeno sodišče bo moralo pri presoji nevarnosti za nastanek takšne posledice upoštevati zlasti strukturo tega trga, obstoj alternativnih distribucijskih kanalov in pomena vsakega od njih ter tržno moč zadevnih družb.
- 49 Nazadnje, pri presoji cilja sporazumov iz postopka v glavni stvari v zvezi s trgom storitev popravil vozil je treba upoštevati, da so bili ti sporazumi sklenjeni na podlagi „priporočenih cen“, ki so bile določene v treh odločbah GÉMOSZ, izdanih v obdobju od leta 2003 do leta 2005. V teh okoliščinah mora predložitveno sodišče ugotoviti naravo in natančen obseg teh odločb (glej v tem smislu sodbo z dne 2. aprila 2009 v zadevi Pedro IV Servicios, C-260/07, ZOdl., str. I-2437, točki 78 in 79).
- 50 Če bi navedeno sodišče ugotovilo, da je bil dejansko cilj odločb, ki jih je GÉMOSZ sprejelo v navedenem obdobju, omejevanje konkurence s poenotenjem urne postavke za popravila vozil in da so zavarovalne družbe s spornimi sporazumi namerno potrdile te odločbe, kar je mogoče domnevati, če je zavarovalna družba sklenila sporazum neposredno z GÉMOSZ, bi nezakonitost navedenih odločb vplivala tudi na navedene sporazume, za katere bi bilo treba prav tako šteti, da je njihov cilj omejevanje konkurence.
- 51 Glede na zgoraj navedeno je treba na predloženo vprašanje odgovoriti, da je treba člen 101(1) PDEU razlagati tako, da je mogoče za sporazume, s katerimi se družbe za avtomobilska zavarovanja bodisi z avtomobilskimi trgovci, ki delujejo kot avtomehanične delavnice, bodisi z združenjem, ki zastopa te trgovce, dvostransko dogovorijo o urni postavki, ki jo zavarovalna družba plača za popravilo vozil, ki so zavarovana pri njej, pri čemer je določeno, da je ta postavka odvisna med drugim od števila in deleža zavarovanj, ki jih je trgovec prodal kot zastopnik te družbe, šteti, da imajo omejevanje konkurence za „cilj“ v smislu te določbe, če je po posamični in konkretni preučitvi vsebine in cilja teh sporazumov ter iz gospodarskega in pravnega okvira, v katerega so umeščeni, razvidno, da so že po naravi škodljivi za dobro delovanje običajne konkurence na enem od dveh zadevnih trgov.

Stroški

- 52 Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (prvi senat) razsodilo:

Člen 101(1) PDEU je treba razlagati tako, da je mogoče za sporazume, s katerimi se družbe za avtomobilska zavarovanja bodisi z avtomobilskimi trgovci, ki delujejo kot avtomehanične delavnice, bodisi z združenjem, ki zastopa te trgovce, dvostransko dogovorijo o urni postavki, ki jo zavarovalna družba plača za popravilo vozil, ki so zavarovana pri njej, pri čemer je določeno, da je ta postavka odvisna med drugim od števila in deleža zavarovanj, ki jih je trgovec prodal kot zastopnik te družbe, šteti, da imajo omejevanje konkurence za „cilj“ v smislu te določbe, če je po posamični in konkretni preučitvi vsebine in cilja teh sporazumov ter iz gospodarskega in pravnega okvira, v katerega so umeščeni, razvidno, da so že po naravi škodljivi za dobro delovanje običajne konkurence na enem od dveh zadevnih trgov.

Podpisi